

Preek ds. Peter Hendriks voorbereid voor de dienst op zondag 27 december 2020, in de Kapel uit Liefde te Lonneker. Lezingen: Jesaja 62 vers 1-7 en Lukas 2 vers 21-40

Wat missen we dat, naar de kerk kunnen gaan. Een plek waarvan je vermoedt: daar is God. Daar vind je rust. Rust in de drukte van alle dag. Plek waar je je een moment opgetild mag weten uit het alle daagse. En heel je leven, alle dingen waar je zo mee bezig bent, de dingen waar je blij mee bent, waar je warm van wordt, maar ook de dingen waar je zorgen over hebt, waar je verdriet om hebt en waar je misschien zelfs wel pijn aan lijdt. Hier mag je al die dingen mee optillen voor God, en neerleggen voor God. Als een gebed: God al deze dingen, alles wat zo belangrijk is voor mij, wat mij zo bezig houdt. Dat leg ik hier voor U neer. En ik bid U: Wilt U er bij zijn God. Zeker vandaag willen we dat doen, op deze derde kerstdag, aan het begin van deze laatste week van het oude jaar en komende vrijdag, in het nieuwe jaar. Want daarvoor komen we toch naar de kerk. Omdat we ergens het diepe besef hebben dat dat hier kan. Zo'n plek vinden bij God. Want daarnaar zijn wij op zoek.

Diepste verlangen

In de praktisch theologische boeken die laatste tijd verschijnen over de kerk gaat het daarover. Dat de kerk voor mensen dat in de eerste plaats is. Een plaats waar zij naar toe gaan omdat ze een diep verlangen met zich dragen. Een diep verlangen naar een dak boven hun hoofd. Want het leven kan zo tochtig zijn. Wat heb je dat dan nodig: een plek waar je schuilen kunt. Bij mensen om je heen. Want dat is de kerk ook: plek waar je anderen ontmoet. Pas nog weer, een groot onderzoek daarnaar. Als je mensen vraagt naar waarom ze naar de kerk gaan, dan is dat één van de eerste dingen die ze zeggen. Dat ze er komen voor elkaar. En het is ook de eerste dingen die gemist worden, nu, in deze weken van niet samen naar de kerk kunnen gaan. Mensen verlangen naar ontmoeting met andere mensen.

Maar daarin en daarbij blijft: mensen komen naar de kerk omdat ze verlangen naar ontmoeting met God. Ontmoeting met de Altijd Aanwezige, de Eeuwige. God die staat aan het begin van je bestaan, die je levensbron is, de Levende die er voor je zal zijn ook aan het eind. Wat ons in de kerk samenbrengt is een verlangen daarnaar. Een verlangen naar levenszin, een verlangen naar een dieper verstaan van onszelf, en dieper verstaan van ons leven, in relatie tot de mensen om ons heen, en in relatie tot God, Hij, Zij, die is, die was en die komen zal.

Wachters op zoek: waar is God?

In het Jeruzalem van Jesaja 62 is het één en al verlangen naar dát. Alleen is de grote vraag daar: waar is God dan? Als er in die tijd iets ver weg lijkt, dan is het wel het besef dat de Eeuwige er voor je is. Als er al besef van God is, dan is het vooral van afwézigheid van God. Want waar wàs God dan? Heel Israël was weg gedeporteerd. Jeruzalem verwoest. Inmiddels was een grote groep mensen weer teruggekeerd uit de ballingschap. De stad zou weer kunnen worden opgebouwd. Het leven en de glorie van vóór de ballingschap zou terug moeten kunnen komen. Maar dat blijft uit. Het gebeurt niet. En de teleurstelling is enorm. Waar blijft God? Dat was de vraag.

Jesaja roept het uit in de lezing van vanmorgen: Ik ken geen rust, vóórdát de fakkel van de redding van Jeruzalem zal branden. Vóórdát Jeruzalem zelf een brandende fakkel van redding zal zijn. Jeruzalem, op jouw muren heb ik wachtposten uitgezet; Dag en nacht, nooit mogen zij zwijgen. Gun de Altijd Aanwezige geen rust, totdat Hij Jeruzalem herstelt.

Je kunt er allerlei vragen bij stellen, bij deze tekst. Over de tijd waarin deze tekst is ontstaan, en over dat waar Jesaja hier op hoopt en wat hij daarin van God verwacht. En over zijn Godsbeeld. Maar het verlangen herkennen wij. Het verlangen naar God, de Altijd Aanwezige, die ons leven binnen komt, onze wereld. Die je vanuit de wachttorens op de muren van al weer het 3-e decennium van ons 3-e millennium, wel wilt laten uitschreeuwen:

God, kom dan toch, God help dan toch, God wees hier aanwezig.

In sommige nieuwjaarswensen kun je er nog iets van terug horen: veel heil en zegen. En op de randen van de Euro's, die in Nederland zijn geslagen, de woorden: God zij met ons. Het is ons grote verlangen, dat de Altijd Aanwezige ook daar zal zijn waar wij naar toe gaan. In onze kerken en daarbuiten, vandaag, morgen en overmorgen. God, U bent er toch, hier, daar, straks, ooit. God wees met ons. Zoals Jesaja in zijn grote verlangen 500 jaar vóór Christus ooit wachters op de muren stelde, zo maakt ons verlangen ons tot wachters, tot wakers in onze tijd. Wachters op God. Wakers en wachters zoals Simeon en Anna dat waren in het jaar nul.

Twee oude wachters: Simeon en Anna

Simeon. "God verhoort" betekent zijn naam. Een rechtvaardig en vroom man, die vertroosting voor zijn volk, vertroosting voor Israël verwachtte, vertelt Lucas. Zo'n wachter op de muur waar Jesaja het over heeft. Op hem rustte de Heilige Geest, vertelt Lukas, en hem was te verstaan gegeven dat hij, Simeon, de dood niet zou zien voordat hij de gezalfde van God, de Messias gezien had. Hoewel, het was voor Simeon haast ondoenlijk om met die verwachting te leven. Hoe, wat, waar, wanneer? Typisch zoals hij op een gegeven moment God aanspreekt. Hij spreekt God niet aan met Heer, zoals gebruikelijk, nee, hij spreekt God aan met despotes. Simeon was tot een slaaf van zijn verwachtingen geworden, en God, die erachter zat, was zijn slavendrijver geworden, despoot. Het is niet eenvoudig zo'n verwachting met je te dragen. Wachter op de muur te zijn voor een despoot.

En Anna, de profetes. Haar naam betekent: genade. 12 keer 7 jaar lang weduwe was zij, 84 jaar. Dat is niet alleen stokoud. 12x7 is het volle getal voor alle stammen van het volk. Zij staat voor heel het volk. Dagelijks kwam zij in de tempel, vertelt Lukas, dag en nacht vastte zij en bad zij. Indrukwekkend wachtster op de muur.

Wachters op de muur. Soms kom je nog van die mensen tegen. Van die wachters op de muur. Mensen met het diepe besef dat wij er niet alleen voor staan in het leven. Die oog blijven houden voor mensen rondom hen, zich op hen betrokken weten. Maar die daarbij het besef hebben dat er een nog veel grotere, andere Werkelijkheid is die hen omgeeft, hen nabij is: Altijd Aanwezige. God, die mensen niet in de steek laat. Door wie je je aangeraakt kunt voelen, soms, even. Naar wiens aanraking je zo intens kunt verlangen.

Wachters op de muur. Mensen als Anna. Mensen die in hun verlangen in hun wachten staan voor heel het volk, alle mensen. Jesaja heeft het er over in zijn tijd. Het is de vraag, vandaag, in deze komende week van Oud naar Nieuw, of wij het aandurven zulke wachters te zijn in onze tijd.

Eeuwige, laat uw mensen niet los!

Ook al hebben wij niet van zulke bijzondere openbaringen als Simeon, en al bidden en vasten wij niet elke dag zoals Anna. Het grote verlangen herkennen wij wel.

God, kom in ons midden, God, laat uw mensen niet los, geef ons, geef onze wereld, iets te zien van uw vrede, uw sjaloom, uw bedoelingen met ons leven, onze wereld.

Alleen wachten Simeon en Anna niet zo zeer op God zelf. Zij kennen de geloofsgeschiedenis van hun volk. Zij zijn zich bewust van de onmogelijkheid God Zelf te ontmoeten.

Zo ze het al zouden kunnen, zouden ze het niet overleven, zouden ze er bij wegsmelten, hun persoonlijkheid er bij kwijtraken.

Zij verwachten niet God te zien, zij wachten op de gezalfde van God. De Gezalfde van God, in wie God zelf aanwezig zal zijn. De gezalfde van God, in wie Gods bedoelingen gepersonifieerd zullen zijn. Als je wilt weten wie God is: kijk dan naar zijn gezalfde. Trouwens, dat kun je ook omdraaien: Als je wilt weten hoe God mensen bedoeld heeft: kijk dan naar zijn gezalfde.

Zoeken in het alledaagse

Misschien hebben wij dát wel nodig om echte wachters te zijn op onze muren. Om het te zijn op de manier zoals Simeon en Anna het zijn. En daarbij te zien zoals Simeon en Anna zien. Want wij hebben de neiging “Aanwezigheid van God” op de één of andere manier te zoeken in het bovenmenselijke, het hele grote, het boven alle aardse.

Terwijl Simeon het aandurft God te zien, God te herkennen in het kleine. In dit kind in de armen van Maria en Jozef. Hier, in dit kind, zien mijn ogen uw redding, zegt de vermoeide Simeon, terwijl hij het kind in zijn armen draagt in de tempel. Niet de gezalfde draagt Simeon, Simeon draagt de gezalfde. En dat is hem genoeg.

In de ontmoeting met dit kleine kind, ervaart hij de ontmoeting met God. “Mijn ogen hebben uw redding gezien”, horen wij hem zeggen. Redding voor Simeon, redding voor zijn volk. Redding wereldwijd, voor alle volken, voor alle mensen, gelovig of niet.

Typisch, zoals het ons verbazen kan. Zulke grote woorden, uit de mond van die oude Simeon over dit kleine kind. Zoals Maria en Jozef verbaasd zijn, en verwonderd over wat er door Simeon wordt gezegd.

Als Anna op het toneel verschijnt, is zij de tweede getuige daarvan. Een heel ander type trouwens dan Simeon. Voor haar is God nooit een despoot geweest, en al helemaal geen slavendrijver. Voor haar is God genade, gulle gever.

Zij neemt het gesprek van Simeon zo over. Zij spreekt over Jezus, profeteert staat er letterlijk, tegenover iedereen die de bevrijding van Jeruzalem verwacht, schrijft Lukas.

Kind van bevrijding

Een kernwoord is dat in de Bijbel. In de ontmoetingen van mensen met God, in de Godservaringen in de Bijbel gaat het altijd over bevrijding. Mensen ervaren elke keer weer dat het er om begonnen is dat mensen vrij zijn. En als ze dat niet zijn, als ze niet vrij zijn, dat ze vrij zullen worden, uit welke vastgelopen situatie dan ook maar. Bevrijding is een kernwoord in de relatie tussen God en mensen. En Jezus zal daar vanaf nu een hoofdrol in spelen, profeteert Anna. Dit kind zal een kind van bevrijding zijn. Zoals de wachters op de muren van de profeet Jesaja wachtten op bevrijding. Bevrijding, redding, en gerechtigheid.

Zo komt het hier, in Jezus, allemaal samen. Dat is de weg van God. Hier is zijn gezalfde. Langs de weg van dit Kind gaat de weg van God. En je ziet Simeon en Anna met het kind op hun armen wiegen en dansen op het tempelplein. Een prachtig beeld om vast te houden. Al is het tegelijk ook een kritisch beeld. Want velen zullen er door ten val komen, en velen zullen opstaan, zegt Simeon. Ook dat. Omdat dit kind kritisch zal staan in onze wereld. Zoals God ook kritisch kijkt naar onze wereld.

Kind van nabijheid

Vreemd is dat. Zo moeilijk als het voor ons is kennelijk, om in dit Kind van alle dag Gods nabijheid te ervaren. In Lucas 2: 21-40 worden wij als het ware door Simeon en Anna uitgenodigd, uitgedaagd, om zo ook zelf de gezalfde in onze handen te dragen. Hem niet ver boven ons uit te tillen en onbereikbaar ver weg van ons af te houden. Maar gewoon, in het

alledaagse, Jezus te herkennen, God zelf te herkennen. In het kleine, het in onze ogen onbetekende.

Misschien kijken wij vanaf onze muren, en vanuit onze huizen en Godshuizen wel te veel door te hoge ramen. En hebben wij de deuren die echt toegang geven gesloten. We worden door Simeon en Anna teruggestuurd naar het leven van alle dag. Om daar goed om ons heen te kijken. Waar kun je iets van de Messias zien. In welke gewone alledaagse dingen, iets van Jezus. Iets van zijn naam, Gods redding, God zelf. Dichtbij je, dicht bij de mensen om je heen, in het gewone, het kleine. Niet eens in ergens een kerk. Maar gewoon, in ons leven van alle dag.

Zoek het niet in een kerk, maar in het leven van alle dag.

Met die opdracht worden we de komende week door Anna en Simeon over de drempel naar het nieuwe jaar geholpen. Kijk, zoek, en vind. En voor je het weet, zomaar opeens, kan het je gebeuren dat het zich aan je openbaart, dat je het krijgt te zien. En dan zul je dansen. Wiegen en dansen op het tempelplein. Amen.